

Odgovori:

1.

odgovori se nalaze: Profil 1, str. 61.

1.1. Uspostavljanje i održavanje pravednoga poretka.

1.2. Nazivala se maat.

2.

ilustracija: Meridijani 1, str. 56; Profil 1, str. 67

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 56; Profil 1, str. 63, 67; Alfa 1, str. 48, 62; Školska knjiga 1, str. 53

2.1. Pisare.

2.2. Da. S obzirom na to da je bio pismen, posjedovao je znanje potrebno za obnašanje činovničkih dužnosti (1 bod), a pripadao je činovničkom plemstvu (1 bod).

2.3. Prikazan je akadski kralj Sargon (1 bod), a povezan je s likom na fotografiji 2 jer je njegov otac bio pisar na dvoru vladara Kiša, što znači da su se i pisari, odnosno njihovi potomci mogli uspeti na vladarski položaj (1 bod).

Naputak za ocjenjivanje: U pitanjima 2.2. i 2.3. točan, ali nepotpun odgovor donosi jedan bod.

3.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 56, 60, 61, 64-76; Školska knjiga 1, str. 52; Profil 1, str. 68

a) Sumer; b) Babilon; c) Egipat d) Hetitsko kraljevstvo; e) Sumer f) Egipat

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi pola boda.

4.

odgovori se nalaze: Profil 1, str. 62

4.1. svećenstvo 4.2. brijali su sve dlake na tijelu

5.

odgovori se nalaze: Profil 1, str. 64

Riječ je o *Opomenama starca mudraca* (1 bod) koje su sačuvane u *Lenjingradskim papirusima* (1 bod), a opisuju ustanak radnika u Egiptu u 18. st. pr. Kr. (1 bod). Stav pisca je negativan (1 bod), a to je stoga što je bio svećenik, dakle, pripadao je povlaštenom društvenom sloju (1 bod).

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi 1 bod.

6.

odgovor se nalaze: Profil 1, str. 70

Odnosio se na starobabilonsko društvo (18. st. pr. Kr.).

7.

odgovor se nalazi: Profil 1, str. 60; Meridijani 1, str. 58, 60; Alfa 1, str. 49

U starom Egiptu se u ropstvo najčešće padalo zarobljavanjem u ratu (kao ratni zarobljenik), a robova nije bilo mnogo (ropstvo nije bilo rašireno) (1 bod). U doba tzv. sumerske renesanse u Metopotamiji postojalo je mnoštvo robova, a u ropstvo su pali (osobnu su slobodu) izgubili zbog upadanja u dugove (1 bod).

Naputak za ocjenjivanje: Svaki cjelovit točan odgovor nosi 1 bod.

8.

odgovori se nalaze: Alfa 1, str. 50

a) avilum b) vardum c) muškenum

Naputak za ocjenjivanje: Cjelovito točan odgovor nosi 2 boda, necjelovit 0 bodova.

9.

odgovori se nalaze: Alfa I, str. 51; Meridijani 1, str. 63-64

a) Ur-Namuov zakonik b) Hamurabijev zakonik c) Bilalamov zakonik

9.1. Kronološki je najstariji Ur-Namuov zakonik.

9.2. Ur-Namuov zakonik je nastao u Uru, a Bialamov zakonik u Ešnuni.

10.

odgovori se nalaze: Profil 1, str. 63

vezir

vrhovni sudac

vijeće tridestorice

veliki domovi

lokalni sudovi

građani

plemenitog

podrijetla

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi 1 bod.

11.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 178-179; Školska knjiga 1, str. 67

demotsko pismo, (stari) Egipat

linearno pismo A, Kreta,
neki egejski otoci i Peloponez

12.

odgovor se nalaze: Meridijani 1, str. 63; Školska knjiga 1, str. 51;
Temeljno načelo kažnjavanja bilo je oko za oko, odnosno prema zakonu osvete.

13.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 178-180; Profil 1, str. 83-84; Školska knjiga 1, str. 238-242

poredak: 3, 6, 5, 1, 4, 2

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi 1/2 boda.

14.

odgovori se nalaze: Alfa 1, str. 137; Meridijani 1, str. 179; Školska knjiga 1, str. 242

1. Zagrebačka lanena knjiga, Arheološkom muzeju u Zagrebu.

2. Etruščanskim (etrurskim).

15.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 141; Školska knjiga 1, str. 243

Dječaci su se u sedmoj (ili osmoj) godini života odvajali od obitelji (roditelja) (1 bod) te je o njima brigu preuzimala država pa su povjeravani slobodnim muškarcima dokazana karaktera i sposobnosti (opcionally: pedonomima) (1 bod). U vojarnama su među vršnjacima dobivali poduku iz čitanja i pisanja (1 bod). Od umjetnosti je bila prihvaćena samo glazba jer su Spartanci opazili da ona pridonosi skladu pokreta i ohrabruje ratnike u boju (1 bod). Uvježbavali su trčanje, skakanje, jahanje, bacanje diska, plivanje i umijeće ratovanja kako bi stekli tjelesnu spremnost i ratničko umijeće (2 boda).

Opcionalno umjesto posljednjeg odgovora: Morali su obavljati teške tjelesne vježbe, podnositi glad i hladnoću, a učilo ih se i krasti jer će možda kao odrasli vojnici boraviti na neprijateljskom području gdje će sami trebati nabavljati hranu i druge potrepštine.

16.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 141, 148; Školska knjiga 1, 243-245

U atenskom sustavu djevojčice se nisu školovale, nego su ih kod kuće mogle podučavati majke. U rimskom sustavu muška i ženska djeca utjecajnih Rimljana pohađala su javnu školu.

17.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 141, 188; Školska knjiga 1, str. 243; Profil 1, str. 215

Odgojitelji se nazivaju pedagozi, a putujući učitelji govorništva sofisti.

18.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 188-189; Školska knjiga 1, str. 248-256

b) d) e)

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi 1 bod.

19.

odgovor se nalazi: Profil 1, str. 106-107; Meridijani I, str. 161-162; Školska knjiga 1, str. 207

c) e) f)

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi 1 bod.

20.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 162, 170; Školska knjiga 1, str. 203, 207; Profil 1, str. 109-110, 193; Alfa 1, str. 257-258, 273

poredak: 3, 4, 1, 2, 6, 7, 5, 8

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan odgovor nosi 1/2 boda.

21.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 169; Profil 1, str. 194; Alfa 1, str. 278; Školska knjiga 1, str. 217

Temelj privrede u ravničarskoj Panoniji bila je poljoprivredna proizvodnja, no bila je razvijena i obrtnička proizvodnja s radionicama koje su proizvodile keramiku (1 bod). Plovne rijeke pogodovala su razvoju prometa i trgovine jer su omogućavale jednostavan i jeftin prijevoz robe (1 bod). Uz izvore tople i kisele vode bila su uređena lječilišta (1 bod). U Panoniji je bilo kamenoloma, a isticao se kamenolom građevnog kamena u Fruškoj gori (1 bod).

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan i potpun odgovor nosi 1 bod.

22.

odgovori se nalaze: Profil 1, str. 182-183; Alfa 1, str. 199; Meridijani 1, str. 168-169; Školska knjiga 1, str. 219

Riječ je o Dioklecijanovom Ediktu o maksimalnim cijenama, odnosno Ediktu o cijenama, tj. uredbi/zakonskoj odredbi koja je određivala najvišu cijenu proizvoda i plaće obrtnika i nadničara (1 bod). Uredba je donesena 301. godine (1 bod). Njome se želio spriječiti rast cijena proizvoda, odnosno obuzdati inflacija (1 bod). Mjera je bila promašaj pa je uredba ubrzo bila ukinuta (1 bod). Kao motivacija se spominje želja da se suzbije lakomost (1 bod).

Naputak za ocjenjivanje: Svaki točan i potpun odgovor nosi 1 bod.

23.

odgovori se nalaze: Meridijani 1, str. 170; Profil 1, str. 192; Školska knjiga 1, str. 218; Alfa 1, str. 272

23.1. Najvažnije južnopanonske ceste bile su dvije, jedna koja je išla uzduž Drave i druga uzduž Save.

23.2. Akvileja

24.

odgovori se nalaze: Profil 1, str. 243; Meridijani 1, str. 216; Školska knjiga 1, str. 286

24.1. Mozaik se nalazi u ranokršćanskoj bazilici u Poreču (Eufrazijevoj bazilici), a prikazuje ribu.

24.2. Ovaj je simbol označavao kršćane jer su početna slova grčke riječi koja znači riba, *ihthys*, tvorile početna slova izraza Isus Krist, Sin Božji, Spasitelj.

25.

odgovori se nalaze: Alfa 1, str. 241; Profil 1, str. 244-245; Meridijani 1, str. 216-217

25.1. O progonu kršćana pod carem Neronom.

25.2. Krivnja kršćana za požar Rima, tvrdnja da gaje mržnju prema ljudskom rodu te careva okrutnost.

25.3. Nazivani su martiri, što znači da su podnijeli muku i umrli kako bi posvjedočili vjeru u Krista.